

Patentbrīvie medikamenti un oriģinālmedikamenti: vai viedokļi ir vienādi?

Inga Urtāne¹, Linda Meškovska², Silvija Bērziņa¹

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹Farmācijas ķīmijas katedra,

²Farmācijas fakultāte

Ievads. Patentbrīvie medikamenti iedzīvotājiem sniedz lielāku medikamentu pieejamību veselības aprūpē. Ar katru gadu pieaug patentbrīvo medikamentu skaits, to klāsts kļūst plašāks, un veselības aprūpes speciālistiem izvēlēties kļūst sarežģītāk. Jau no 2008. līdz 2013. gadam reģistrēti vairāk kā 3000 medikamentu, no kuriem lielākā daļa ir jauni ģenēriskie medikamenti. Veselības aprūpes speciālistiem samazinās drošības sajūta medikamentu izvēlē, jo ne viss jaunais ir pārzināms.

Darba mērķis. Noskaidrot praktizējošo ģimenes ārstu un aptiekās strādājošo farmaceitu, farmaceitu asistentu un prakses studentu viedokli par oriģinālmedikamentu un patentbrīvo medikamentu līdzību un apzināt aptaujāto zināšanas par to galvenajām atšķirībām.

Materiāls un metodes. Laika posmā no 2014. gada novembra līdz 2015. gada janvārim tika veikta ģimenes ārstu un farmaceitu anonīma aptauja elektroniskā veidā, kā arī tiešā – aptiekas apmeklējuma laikā farmaceitu darba laikā. Par katru aptauju tika reģistrēti pamatdati – dzimums, darbības vieta, papildus atzīmējot jautājumus par medikamentu galvenajām atšķirībām, blakusparādībām un citiem pacientu veselību un ekonomisko stāvokli ietekmējošiem faktoriem. Iegūtie dati statistiski analizēti, izmantojot *SPSS* un *Microsoft Excel* programmu.

Rezultāti. Tika apkopoti dati par 84 ģimenes ārstiem no dažādiem Latvijas reģioniem, kā arī par septiņiem farmaceitiem, četriem farmaceitu asistentiem un 11 farmaceitu palīgiem (strādājošiem studentiem). No 106 aptaujātajiem 98 respondenti pārzina galvenās atšķirības starp patentbrīvajiem un oriģinālajiem medikamentiem – 91,7% ģimenes ārstu un 95,5% farmaceitu. Vairāk kā puse aptaujāto ģimenes ārstu (n = 65; 77,4%) uzskata, ka medikamenti savstarpēji nav salīdzināmi (p = 0,181).

79 (94,0%) ģimenes ārsti atbildēja, ka ir bijusi nepieciešama zāļu nomaiņa no patentbrīvā uz oriģinālmedikamentu, par galvenajiem iemesliem minot nesasniegto vēlamu efektu vai medikamentu blakusparādības (attiecīgi 57,1% un 20,2%).

Ļoti bieži – 81,8% gadījumu – pacienti lūdza medikamenta nomaiņu, galvenokārt ekonomisko apstākļu dēļ (72,7%), bet tikai 9,1% gadījumu pacienti uzskata, ka arī lētākais patentbrīvais medikaments sniegs to pašu efektu.

Arī farmaceitam ir jābūt ziņošan un atbildīgam par medikamentu izvēli. Aptaujājot farmācijas nozares speciālistus, 14 (63,6%) atbildēja, ka ir jāuzņemas atbildība par izsniegto medikamentu (p = 0,656).

Secinājumi. Apzinot 106 veselības aprūpes speciālistus, var secināt, ka lielākā daļa pārzina atšķirības starp patentbrīvajiem un oriģinālmedikamentiem. Ekonomiskie apstākļi ietekmē farmaceitu iespējas un izvēli medikamentu klāstā. Viedokļi par atbildības uzņemšanos farmaceutiskās aprūpes laikā atšķiras jaunāka un vecāka gadagājuma farmācijas speciālistiem.